

Stomas nēsātāju dzīves kvalitāte

Sabīne Verbicka, Liāna Deklava, Inga Millere

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Māszinību un dzemdību aprūpes katedra, Latvija*

Ievads. Pēc stomas izveides operācijas pacientiem rodas dažāda rakstura problēmas: psiholoģiskās, fiziskās un sociālās, kuras ietekmē viņu dzīves kvalitāti. Lai gan pieejami daudzveidīgi un kvalitatīvi stomas kopšanas līdzekļi un piederumi, šo pacientu aprūpē ir būtiski atbilstoši izvērtēt situāciju, sniegt nepieciešamo atbalstu, informāciju par stomas aprūpi un ikdienas dzīves īpatnībām pēc operācijas. Izpratne par stomas pacientu dzīves kvalitāti ietekmējošiem faktoriem veicinātu šo pacientu problēmu veiksmīgāku risinājumu, sasniedzot labāku aprūpes rezultātu kopumā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis – izpētīt zarnu stomas nēsātāju dzīves kvalitāti. Kā pētījuma metode tika izmantota anketēšana dzīves kvalitātes izvērtēšanai. Anketu veidoja vairākas daļas: demogrāfiskie dati un ikdienas dzīves aspektu daļa, kura sniedz informāciju par fizisko, psiholoģisko un sociālo labsajūtu. Pētījuma dalībnieku izlasi veidoja 74 stomas nēsātāji ar ileostomām un kolostomām: 46 sievietes un 28 vīrieši vecumā no 28 līdz 87 gadiem, ar stomas izveides laiku pēc operācijas vismaz 3 nedēļas.

Rezultāti. Anketēšanas rezultātā tika noskaidrots pacientu viedoklis par šādiem ikdienas dzīves aspektiem: vispārējais fiziskais stāvoklis, stomas aprūpes spējas, ģimenes atbalsts, kontakti ar draugiem, intīmā dzīve, sociālā dzīve, psihoemocionālais stāvoklis un dzīves kvalitātes novērtējums kopumā. Šo aspektu novērtējumā tika izmantota Likerta skala ar maksimālo punktu skaitu 5. Iegūtie rezultāti liecina, ka stoma neietekmē respondentu ģimenes stāvokļa izmaiņas, jo 98,6% respondentu tas pēc operācijas neizmainījās. 14,9% respondentu bija jāmaina nodarbošanās veids. Visi ikdienas dzīves aspekti tika novērtēti, aprēķinot vidējos aritmētiskos rādītājus. Visaugstāk tika novērtēti: ģimenes atbalsts (4 punkti) un kontakts ar draugiem (3,8 punkti), bet zemākie rādītāji ir intīmās dzīves vērtējumam (2,1 punkts). Iegūtie dati liecina, ka pastāv saistība starp laiku pēc stomas izveides operācijas un dzīves kvalitātes rādītājiem: jo ilgāks laika posms pagājis pēc operācijas, jo augstāki ir ikdienas dzīves aspektu rādītāji.

Secinājumi. Zarnu stomas nēsātāji kopumā savu ikdienas dzīves kvalitāti novērtē kā apmierinošu vai viduvēju. Vīrieši un sievietes dažus dzīves aspektus izvērtē atšķirīgi, bet šīs atšķirības ir nelielas. Salīdzinot ar citiem dzīves aspektiem, vairāk cieš šo pacientu intīmā dzīve. Biežākās stomas nēsātāju problēmas, kuras negatīvi ietekmē viņu ikdienas dzīvi, ir nepatīkamas smakas no stomas, ceļošanas grūtības un bailes no ilgas atrašanās sabiedriskās vietās, ir samazinājušās fiziskās aktivitātes un ir izveidojusies "atkarības sajūta no stomas".